

498

DOMBEGYHÁZI ÁLLAMI GAZDASÁG

631
H98

HÚSZÉVES
A
DOMBEGYHÁZI
ÁLLAMI GAZDASÁG

HELYTÖRTÉNET 281

ELŐSZÓ

Gazdaságunk, a Dombegyházi Állami Gazdaság egy sorban a többi állami birtokkal most ünnepli fennállásának 20 éves évfordulóját.

Az évforduló mérőöldkő, amely jelzi az út nagyságát, számvetés az elvégzett munkáról, s jó alkalom a tennivalók összegzésére. E kis füzet célja, vázlatos áttekintés az állami birtok kialakulásáról, a kezdeti évek próbálkozásairól, a fejlődés nehézségeiről, viharairól, az elért eredményekről és a jövő célkitűzéseiről.

Amint összegezzük munkánkat, tisztelettel köszöntjük a gazdaság valamennyi jelenlegi és volt dolgozóját, mindazokat, akik a párt, társadalmi és irányító szervek részéről segítették és segítik munkánkat, eredményeink megszilárdulását.

Papp Tibor
mb. igazgató

DOKUMENTUMOKBÓL

Dombegyházi Állami Gazdaság
Dombegyház

Mérlegbeszámoló

1952 évről.

Termelési és önköltségi terv teljesítés eredménye:

Búza termésünk kat. holdanként 14 q-ban volt tervezve, de a tavaszi pusztító fagykár és az azt követő óriási méretű aszálykár miatt, csak 4 q búza termett kat. holdanként. Búzavetésünket ért nagy kárt helyrehozni nem lehetett. Búzánál termés-kiesés 2568 q volt 206/m Ft értékben.

Őszi árpa kat. holdanként 15 q volt tervezve, de a búzánál már említett károk miatt csak 4 q termett kat. holdanként. Árpánál termés kiesésünk 1639 q volt 115/m Ft értékben.

Az őszi kalászosok szalmája a tervezett 8527 q helyett, csak 1100 q lett. Itt a termés-kiesés 7427 q volt, 45/m Ft értékben.

Gazdaságunknak 350 kat. hold gyapotvetése volt, melyet a tavaszi fagykár miatt teljesen ki kellett szántani és újravetni. Ez természetesen nemcsak a kétszeresen vetett drága vetőmagnál okozott kétszeres költséget, hanem teljesen kárba veszett a fagy előtt elvégzett munkák nagy része is. Gyapotból 4,6 q volt tervezve kat. holdanként, ezzel szemben a tényleges termés az 1,2 q-t is alig érte el kat. holdanként. Ennek a kis mennyiségnek is jórésze az őszi esőzések következtében, csak 5 és 6-od rendű lett a késői beérés következtében. Leszedett gyapotmennyiségünk 520 q volt, azaz ennyi került értékesítésre. Az értékesítésre került gyapotból egy tétel sem érte el a 880 Ft-os árat, mert a gyapotegrenáló az általunk legalább első osztályúnak tartott gyapotot is II. osztályúnak vette át. Gyapotból 1610 q termés lett tervezve, a leszedett 520 q-val szemben. Terméskiesés 1090 q, 959/m Ft értékben.

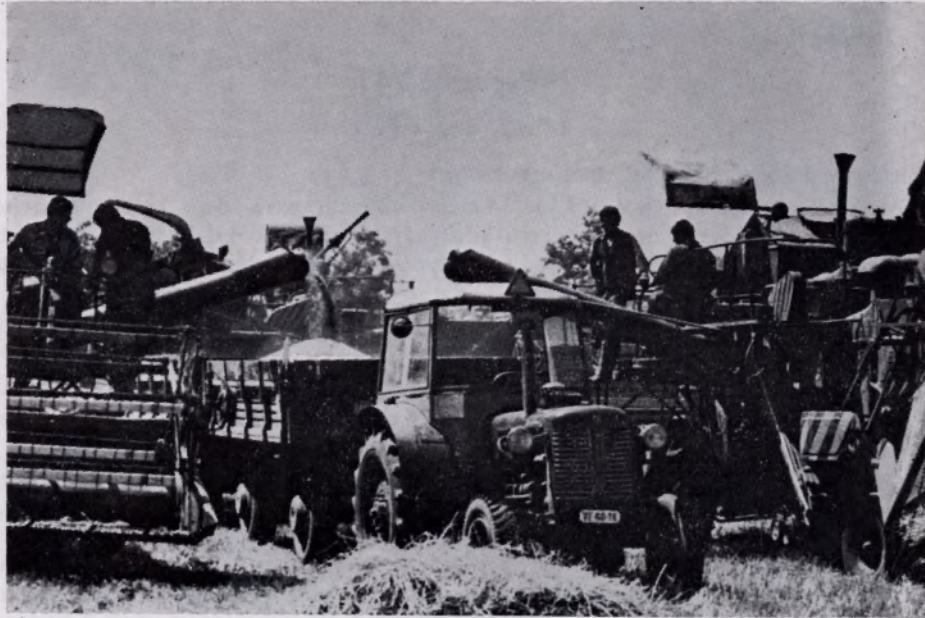
Ugyanez a termelési eredmény mutatkozik meg a többi terményeinknél is. Lucerna-mag termésünk szinte a nullával volt egyenlő, ha figyelembe vesszük azt a tényt, hogy a megtermelt és eladott 27 q lucerna magért kifizetett 15/m Ft összegből az átvevő terményforgalmi vállalat 11/m Ft összeget visszainkasszált azzal a megokolással, hogy a megejtett minőségi vizsgálat szerint a mag beteg. Maghozórépa termésünk a tervezett 7 q holdankénti átlaggal szemben csak 5 q lett kat. holdanként. Kiesés 350 q, 224/m Ft értékben.

Tehenészetünk éveleji állománya 42 db volt. Ez az állomány év végére 66 db lett, az évközben leszállított 9 db és a saját nevelésű állományunkból átminősített 15 db első borjas tehénnel. Így tejtermelési tervünket túlteljesítettük, de ennek ellenére tehenészetünk ráfizetése 161/m Ft összeget tesz ki.

Baromfitevelésünk költségtöbblete 53/m Ft. Ennek magyarázata az, hogy tyúkállományunk igen vegyes és selejtes. Alacsony tojáshozamú tyúkokból áll. Ennek következtében tojás beadási kötelezettségünknek eleget tenni nem is tudtunk. Baromfitevelésünk 45/m Ft hozamtöbblettel zárult. Ezt a hozamtöbbletet a 4 forintos terváru csirkék korosbítása eredményezte. A valóság azonban az, hogy ha ezek a jó-

szágok értékesítésre kerülnek akkor a 30 forintos tervár helyett csak 7—8 forintot érnek kilónként.

Igatartásunk 32/m Ft, vontatóüzemünk 63/m Ft hozamtöbbséggel zárult. Ezzel szemben traktorüzemünk 33/m Ft költségtöbbséget mutat. Ennek oka az, hogy traktoraink már több mint 10 évesek és állandóan javításra szorulnak. Az ilyen javított

Fizet a föld

öreg, traktorokkal természetesen nem lehet olyan teljesítményt elérni, mint a 2—3 éves traktorokkal, amelyeknek üzemanyag megtakarítása is lényegesen nagyobb. A gazdaság állóeszközökben gyarapodott, egyrészt a kapott vagyontárgyakkal, mint beruházott állóeszközökkel, másrészt a saját építkezések után is.

Gazdaságunknak felesleges vagy immobil készletei nincsenek. A gazdaság készlete csak mintegy 60 százalékát fedezi a forgó alap és hitelállomány együttes összegének.

Adósaink közül 10/m Ft összeget meghaladó tétel a Vágóállatforgalmi Vállalat 31/m Ft összegű tétele az egyedüli amely a XII. hó 31-én gazdaságunk által leszállított 11 db vágóállat után jár gazdaságunknak.

December 31-én gazdaságunknak előleg kinnlevősége nincsen. Alkalmazottak elszámolási számláin 7/m Ft összegű tartozik egyenleg van, amely fejadag gabona és tüzelő vásárlásból adódik. A jóléti alap 73/m Ft összegű kerete csaknem teljesen felhasználásra került. Értékesítés terén a gazdaságnak veszteségei voltak az év folyamán. Ennek oka az, hogy a tavaszi fagyok és az azt követő aszály miatt a termés minősége is sok tekintetben kifogásolás alá került és a gazdaság nemhogy felárat kapott volna, hanem ellenkezőleg az értékesítés során az átvevő vállalatok minőségi kifogás címén levonásokat eszközöltek hivatkozással a becsatolt minőségi vizsgálatra.

Házilagos építkezéseinket cirka 80 százalékban teljesítettük. A lemaradás oka az, hogy az építkezésekhez szükséges faanyagot és a nélkülözhetetlen szegárut gazdaságunk csak igen vontatottan és nem időre tudta beszerezni.

Gazdaságunkban az év folyamán változás volt az igazgató, személyzeti vezető, vezetőkönyvelő és az állattenyésztési, s agronómus személyében. A változás a gazdaság életében zökkenés mentes volt.

Az állatállomány takarmányszükségletének biztosítását a takarmányozásra alkalmas termények és takarmányok takarékos felhasználásával és a silózási terv 100 százalékos teljesítésével biztosította gazdaságunk.

A számvitel az év folyamán mindig igyekezett szorosan együttműködni a szakvonallal. Ez az együttműködés éreztette is hatását különösen a bizonylati elv megvalósítása terén. Ennek a szoros együttműködésnek tudható be a számvitel és a bizonylati elv javulása is.

A munkaverseny és az újíto mozgalom nem fejlődött a kívánt mértékben. Különösen áll ez a megállapítás az újíto mozgalomra. Ez a kezdeti lendülettől eltekintve ellanyhult. Pedig gazdaságunkból nem egy hasznos újítás került ki dolgozóink kezdeményezése folytán. Hiányosnak mondható az irányító szervek segítése is a terv teljesítésében. Gazdaságunk vezetőségének fokozni kell a felvilágosító munkát dolgozóink között úgy a versenymozgalom, mint az újíto mozgalom kiszélesítése körül.

Tudatosítani kell a terv teljesítésének fontosságát és azt, hogy a tervet nem csak teljesíteni, hanem azt túlteljesíteni is kötelességünk.

Dombegyház, 1953. február 21.

DOMBEGYHÁZI ÁLLAMI GAZDASÁG

Szilágyi György sk.
igazgató

Csomor László sk.
v. könyvelő

A GAZDASÁG ÁLTALÁNOS LEÍRÁSA, ISMERTETÉSE

Az állami gazdaságok 1949. évben alakultak meg, így a Dombegyházi Állami Gazdaság is.

Az összes földterület ez időben mintegy 1800 kh nagyságú volt, mely több különálló részből állott és nem volt egységes.

Ez a terület a helyi nagybirtokokból és kulákgazdaságokból tevődött össze.

A megalakulás idején kezdetleges, korszerűtlen eszközök álltak a nagyüzemi gazdálkodás rendelkezésére.

A gazdaság központja

Gépi eszközökből mindössze egy-két elavult traktor, cséplőgép, ekék, melyek rendelkezésre álltak elégtelenek voltak ahhoz, hogy ezekkel a korszerű nagyüzemi gazdálkodás alapjait le lehetett volna rakni.

Népi demokratikus államunk lehetőségeihez mérten korszerű gépekkel, felszerelésekkel sietett a megalakult állami gazdaságok megsegítésére, a gyors és legfontosabb mezőgazdasági feladatok mielőbbi elvégzése érdekében.

Egyre több erő- és munkagép állt rendelkezésre, így egyre nagyobb eredmények elérésére voltak képesek az állami gazdaságok. Most már azt is fényesen igazolták,

hogyan a fejlődés tág és eddig még nem tapasztalt lehetőségeket tartogat az állami gazdaságok számára.

Gazdaságunk 1953-ban egyesült a Battonyai Állami Gazdasággal és a továbbiakban Dombegyházi Állami Gazdaság névvel szerepelt a két összevont gazdaság.

1961. évben a Dombegyházi Állami Gazdaságot a Mezőhegyesi ÁG-hoz csatolták, majd 1963-ban újra önálló lett.

A gazdaság talaja általában jó minőségű közép-kötött mezőszégi vályogtalaj, mely magas termőerővel rendelkezik a megfelelő nagyüzemi agrotechnikai módszerek alkalmazása mellett.

Mondhatjuk, hogy az ország legjobb talajainak egyikén gazdálkodunk.

A második világháború befejeztével az ország állatállománya erősen megcsappant, mivel a német fasiszták elhurcolták állatállományunk színe-javát.

Egy kifosztott, gyenge állatállománnyal rendelkező mezőgazdaságot kellett újjáéleszteniünk.

Demokratikus államunk egyre több tenyészállatot bocsájtott az állami gazdaságok állattenyésztői tevékenységének rendelkezésére, hogy szakszerű munkával jó és elegendő tenyészállatot adhassanak népgazdaságunk szükségleteinek kielégítésére.

A szocialista nagyüzemi gazdálkodás már a kezdeti időkben is igen szép eredményt ért el, mind a növénytermelés, mind az állattenyésztés terén.

Ezek az eredmények már előrevetették a szocialista nagyüzemek jövőbeli biztos fölényét a kapitalista nagyüzemekkel szemben.

Fejlődésünk állandó. Célunk a hozamok biológiailag elérhető legmagasabb szintjére való feljutás, népgazdaságunk több és olcsóbb áruval való ellátása, továbbá termékeink minőségének világgpiaci szinten való tartása.

A gazdaság szervezeti felépítése

Gazdaságunk területi egysége lehetővé tette, hogy központilag lehessen irányítani az üzemet.

A gazdaság irányítását, felelős vezetését az igazgató végzi, a műszaki és az adminisztratív vezetőkkel együttműködve.

Az igazgatóhoz tartozik közvetlenül a főagronómus, ki egyben az igazgató helyettese is, azután a főkönyvelő, az építésvezető, az állatorvos, a revizor és végül a központi telep vezetője.

A főagronómushoz tartozik közvetlenül a központi agronómus, a sertés és a szarvasmarhatelep vezetői, az üzemgazdász, a törzsállattenyésztő és a magtáros.

A főkönyvelőhöz tartoznak a könyvelés dolgozói az adminisztráció, a bérelszámolás vezetője, valamint a raktárkezelők.

A középvezetők irányítása alá tartoznak a brigádvezetők, és a műhelyvezető.

Közgazdasági adottságok

A gazdaság területi megoszlása művelési ágak szerint:

Szántó	4962 kh	102 335 ar. kor.
Gyümölcsös	27 kh	537 ar. kor.
Legelő	31 kh	155 ar. kor.
Nádas	5 kh	75 ar. kor.
Erdő	61 kh	307 ar. kor.
Művelés alól kivett:	147 kh	—
Összesen	5233 kh	103 409 ar. kor.

Ebből 1 kh gazdaságilag művelt területre jut 20,33 ar. kor.1 kh szántóterületre jut (szántó ar.kor.) 20,62 ar. kor.

A gazdaság központja a dombegyházi „Nyéki” telepen van, mely Dombegyház község belterületétől mintegy 3 km-re fekszik.

Az üzemet Battonya, Kunágota, Kis- és Magyardombegyház községek határolják.

Szolgálati lakások

A legközelebbi vasúti rakodóhely Battonya községben van, a gazdaságtól átlagosan mintegy 14 km-re. Kövesúton minden határos község irányából megközelíthető.

Ezekre az utakra a gazdaság Nyéki— és a Jakabfi-telepéről bekötőút vezet, míg a battonyai területen levő „Lakatos” telep a Battonya-kunágotai kövesút mellett fekszik. Az úthálózat lehetővé teszi a megtermelt termékeink nagymértékbeni közúton való elszállítását.

Gazdaságunk kenyérgabona termésének értékesítését majdnem teljes egészében közúton, saját járművel végzi.

Vetőmagszállításra szerződéses viszonyban áll az Országos Vetőmagellátó és Termeltető Vállalattal, ezenkívül a termelőszövetkezeteknek is ad át kenyérgabona vetőmagot.

Cukorrépát a közeli Mezőhegyesi Cukorgyárnak adjuk át és rendszerint saját járműveinken szállítjuk, így gazdaságos a szállítás, mivel visszafelé nyersszeletet hozunk.

A gazdaság dolgozói nagyrészt dombegyházi és battonyai lakosok. Nagy gondot okoz gazdaságunknak a munkerő biztosítása, mivel mindkét községben a téeszkek lekötik a mezőgazdasági dolgozókat.

Főfasor

Talajviszonyok, domborzat

Gazdaságunk Magyarország természetföldrajzi tájbeosztása alapján a Dél-tiszántúli löszháton terül el, melyet „alföldi lösz”-nek neveznek.

A táj földtani fölépítése nagyrészt a Maros üledék képzésének eredménye, melyet a szél tevékenysége folytán a folyók ártereiről kifújott homokkal borított és ezt a pleisztocén végén lerakódó hullópor takarta be.

A talajképző kőzet minőségi eloszlása a Dél-Tiszántúli löszháton a térszíni alakulással szoros összefüggésben van.

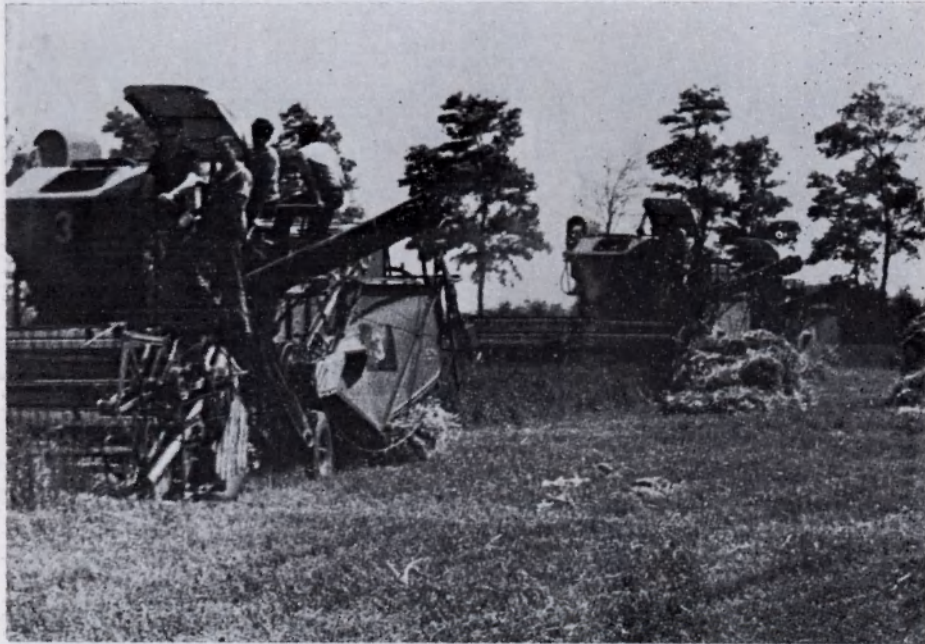
A terület sík — jelentősebb kiemelkedések, vagy mélyedések nélkül.

Hidrológiai viszonyok

A táj földtani fejlődése nagyban befolyásolta annak vízrendszerét, különösen a talajvíz viszonyokat. A talajvíz a magasabb fekvésű helyeken aránytalanul magasan van, és ennek a talajképződésre nagy hatása van.

Nemcsak a talajvíz mélységének, hanem a talajvíz minőségének is hatása van magas sótartalmánál fogva a talajra.

A vízben oldott sók közül sok a nátrium és a magnézium, ami a legveszélyesebb a talaj termelékenységére szempontjából.

Kombájnolás

Éghajlat

A gazdaság területe Magyarország éghajlati körzetei közül a Nagyalföld főkörzetéhez, ezen belül pedig a Nagy-Alföld dél-keleti legforróbb nyarú részéhez tartozik.

A napsugárzás a sok évi átlag alapján évi 1900—2000 óra. Borultság vonatkozásában az előző adatokból kiindulva láthatjuk, hogy az év nagy részében, kivéve a téli hónapokat, az égbolt derült. Ötven évi megfigyelés alapján az évi átlaghőmérséklet 11,1 °C. Évi maximum +39,8 °C, évi minimum —28,2 °C.

Ezen adatok birtokában megállapítható az időjárás szélsőséges volta. Számolni kell a hosszantartó nyári meleggel, illetve a kemény télel, amikor is fennáll a kifagyás veszélye.

Szélviszonyok

A terület uralkodó széliránya észak-nyugati, de gyakori még a keleti, dél-keleti szél.

Csapadék mennyisége 50 évi átlagot figyelembe véve 560 mm. Évi ingadozás:

maximum	857 mm
minimum	341 mm

A csapadékos napok évi átlaga 121 nap.

Sok évi megfigyelés és az átlagok alapján a nagymennyiségű csapadékhullások június, július és augusztus hónapokban fordulnak elő, melyek záporok, felhőszakadások formájában jelentkeznek, melyek romboló hatást gyakorolnak a talaj szerkezetére.

Növénytermelés

Gazdaságunk profilja a növénytermelés, mely döntően befolyásolta a gazdaság éves eredményét és a jövőben is jelentős szerepet fog játszani az eredményeink elérésében.

Az állattenyésztés fejlesztésénél biztosítani kell az olcsó és nagytömegű abrak-takarmány előállítását, ami egyszersmind biztosítéka a nyereséges állattartásnak is.

A korszerű agrotechnika és az eddig megtett út tapasztalatai alapján megvan minden eszközünk ahhoz, hogy termelési eredményeinket a maximálisra fokozhassuk, és állandósulttá tudjuk tenni.

Az utóbbi öt év vetésszerkezete

		1965	1966	1967	1968	1969
Árunövény,	kh	2081	1829	1972	1901	2060
	%	42,4	37,7	39,8	38,3	41,5
Takarmánynövény,	kh	2557	2579	2796	2854	2697
	%	52,1	52,0	56,5	57,5	54,3
Egyéb növény,	kh	168	504	180	204	206
	%	5,5	10,3	3,7	4,2	4,2
Összes szántó,	kh	4906	4952	4948	4959	4963
	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

A vetésszerkezet jól mutatja az állatállomány gyarapodását évről évre. Az utolsó év még azt is bizonyítja, hogy az abrak-takarmány nagy hozama következtében az állatállomány részére szükséges kukoricát és takarmánygabonát növénytermelésünk kisebb területen is biztosítani tudta.

Az „egyéb” növényeknél az illetményföld és a vetetlen terület szerepel.
 Hogy ezeket a terméseredményeket el tudjuk érni a modern agrotechnika lehetőségeit kellett a lehető legjobban alkalmaznunk.

Gazdaságunk a korszerű gépesítés területén mindent megtesz azért, hogy a termelés számára biztosítva legyen a legcélravezetőbb termelési mód.

Talajművelő és betakarító gépeink korszerűek. Állandóan figyelemmel kísérjük az e téren elért technikai fejlődést és az újat, amennyiben az pozitív eredményt jelent termelésünkben, úgy alkalmazzuk.

A talajtápanyag visszapótlására a kívánalomhoz mérten műtrágyázunk. Az évi átlagban 1 kh szántóra kiszórt összes műtrágya abszolút mennyisége 620 kg volt az utóbbi években.

Szabadtartásos jószágállomány

Az 1968. évtől kezdődően, de a jelenlegi gazdasági évben is a repülőgépes műtrágyázást és növényvédelmet a legnagyobb mértékben alkalmazzuk. 1970. évtől kezdődően ezeket a munkákat már kizárólag repülővel fogjuk végeztetni.

A talajból kivont tápanyagok pótlására az elmúlt években az alábbi műtrágyamennyiségeket szórtuk ki.

	1965	1966	1967	1968	1969
Műtrágya vegyes ható anyag, kg	78	114	125	140	142
Szervestrágyázás, kh	786	899	980	834	524
Szervestrágyázás, q/kh	127	151	132	138	142
Istállótrágyázott terület a szántó %-ában	16	18	19,8	16,9	10,5

A magasabb állatállomány lehetővé fogja tenni a jövőben a terület 25 százalékán elvégezhető istálló-trágyázást.

A már ismertetett vetésszerkezet lényegében nem fog változni, csupán annyiban, hogy a megnövekedett abrakfogyasztó sertésállomány miatt az abrakterület fog emelkedni mintegy 300 kh-al. A lucerna termőterület 780 kh-ra emelkedik 1975. évben.

Termésátlagok alakulása a főbb növényeknél

Megnevezés		1963	1964	1965	1966
Őszi búza	q/kh	20,11	17,57	22,70	22,60
Takarmánygabona	q/kh	8,56	19,61	22,13	18,80
Kukorica	q/kh	18,00	21,86	23,17	25,00
Cukorrépa	q/kh	179,50	251,10	251,60	230,00
Lucerna álló	q/kh	20,05	25,70	22,89	31,86
		1967	1968	1969	
Őszi búza	q/kh	22,88	18,53	25,09	
Takarmánygabona	q/kh	18,51	16,63	18,54	
Kukorica	q/kh	21,70	28,04	35,67	
Cukorrépa	q/kh	239,00	231,00	171,50	
Lucerna álló	q/kh	29,50	35,37	50,40	

A lucerna termelésben már jelenleg is magas eredményeket értünk el, azonban a nagytömegű széna tartósítására hagyományos eszközökkel már nincs lehetőség.

A lucernaszárító megépítésével, mely a fejlesztési tervünkben szerepel biztosítva látszik gazdaságunkban a nagytömegű, fehérjében gazdag tömegtakarmány állatállományunk számára.

Gazdaságunk a további években is részt óhajt vállalni a vetőmagszaporítás munkájában, melyben ezideig is jelentős eredményt ért el. Jelenleg étkezési és takarmánybúza vetőmagszaporítást, valamint fajtaborsó és cukorrépa mag termelést is folytat. Végső cél minden növénytermelési ágazatnál a maximális hozam elérése és a minőségi kívánalmak biztosítása is, melyet a fokozódó gépesítési lehetőségek végül is lehetővé fognak tenni.

Traktor és kombájn-ellátottság

	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969
Traktoregység	34	52	68	64	58	56	74
Kombájn (gabona) db	2	6	7	6	12	12	15

Ami jelenleg a nagyüzemi gazdálkodásban a haladást akadályozza, az a munkaigényes növények gépesítettségének alacsony volta, azonban erre is egyre biztatóbb perspektívát nyújt a technikai fejlődés.

A legfontosabb növényünk gépesítés szempontjából a cukorrépa, mely az egyelési illetve növényápolási munkái szempontjából nagyszámú kézi munkaerőt igényel, ezért minden évben szerződöttesel már előre iparkodunk munkaerőt biztosítani.

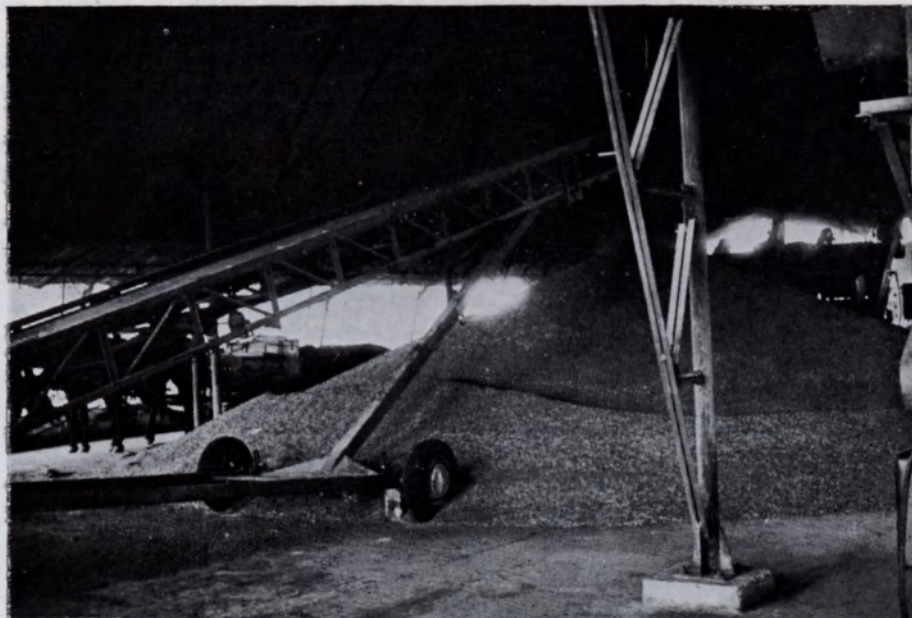
A többi általunk termelt növények vonatkozásában ezek a problémák már nem jelentkeznek ilyen nagy mértékben.

A kalászosok betakarítása és egyéb munkálatai már teljesen gépesítettek. Jól halad a kukorica gépesítése, ezen a téren a kukorica-termesztés jelenleg gazdaságunkban 80—85 százalékosnak mondható.

Reményünk megvan arra, hogy hamarosan a kukorica is 100 százalékban gépesített lesz.

Évről évre egyre kevesebb fizikai munkaerőt fog igényelni növénytermelésünk és így zökkenőmentesebbé, egyenletesebbé fog válni mind a termesztés, mind a betakarítás.

Vetésszerkezetünknek nagymértékben alkalmazkodni kell a fizikai munkaerő

Kombájnszérűn

adta lehetőségekhez. Így csak azok a munkaigényes növények jöhetnek számításba, amelyek megtermeléséhez biztosítva van az emberi élőmunka. Tehát ez azt jelenti, hogy csak annyi területet állítunk be ezekből, melyet a rendelkezésre álló munkaerővel optimális időben meg tudunk művelteni.

Gazdaságunk hosszú időre visszamenően jelentős eredményeket ért el a növénytermelésben, mely lehetővé tette, hogy hosszú időn át a nyereséges gazdaságok csoportjába tartozzon.

A jövőt illetően ezeknek az eredményeknek még inkább meg kell mutatkoznia. A jó és jövedelmező növénytermelési főágazat biztosítéka lesz az olcsón termelő állattenyésztésnek is.

Állattartás

Ahhoz, hogy egy gazdaság jól működhessen, jól megszervezett állattartásra is szüksége van.

Népgazdaságunknak egyre több állati termékre, húsrá van szüksége mind kül-, mind belföldi piac vonatkozásában egyaránt. A szocialista nagyüzemeknek komoly feladatuk ezeket az igényeket maradéktalanul kielégíteni.

Az az igyekezet, mellyel gazdálkodásunk az állattenyésztést szorgalmazza, nem véletlen, hanem közgazdasági szempontból is fontossá vált tevékenység.

A modern termelési lehetőségek, a modern agrotechnikai módszerek magas-hozamú vetőmagvak, a műtrágya területi egységre való kiszórásának növekedése szinte ugrásszerűen megemelte az abraktakarmányok hozamait is. Ezt a nagytömegű abraktakarmányt a népgazdaság számára a legelőnyösebb a termelés helyén, a szállítási és egyéb kiadások megtakarítása mellett feleltetni.

A tehenészeti telep

Mivel növénytermelésünk ezt a többlet abrakot elő tudja állítani, így ennek arányában gazdaságunk is programjába iktatta a sertéstelep fejlesztését mind tenyésztés, mind hizlalás vonatkozásában egyaránt.

Az 1969. évben elkezdtünk egy összesen 22,5 millió forint értékű sertéstelep bővítést és korszerűsítést.

A meglévő „Jakabfi” sertéstelepen belül jó területkihasználással kétszer annyi hizottsertést fogunk előállítani, mint eddig.

A munkálatok már javában folynak és az építés folyamán a már elkészült állatférőhelyeket menetközben betelepítjük és így 1971—72 évben már teljes állatlétszámmal fog üzemelni telepünk, ami azt jelenti, hogy az eddigi 64 vagon leadott élősertéssel szemben ennek a dupláját, vagyis 128—130 vagon tudunk majd a kereskedelemnek átadni.

Ez a korszerű telep most már szinte futószalagra fogja produkálni a tenyész- és hizóalapot, ami jó értékesítési és szállítási szervezettséget, és jól szervezett állategészségvédelmet igényel, melyre a megnövekedett állattömeg nagy és felelősségteljes feladatot fog róni.

Mindezekre jól felkészülve, a feladatának eleget fog tenni a gazdaságunk állattenyésztői gárdája.

Mint az állattartási hozamaink évenkénti eredményei mutatják, a sertéshizlalás igen jó eredmények elérésére nyújt kilátást a jövőre nézve.

A jövőben a sertéstartás veszi át a vezetőserepet az állattartásban, mivel ennek a lehetőségei adva vannak a növénytermelésünk vetésszerkezetéből adódóan, amely a tömegtakarmányok termeléséről egyre inkább át fog térni az értékesebb abrak-takarmány, a kukorica vetésterületének növelésére.

Sertéstelep

A szarvasmarhatenyésztéssel kapcsolatban a jelenlegi jól felszerelt korszerű tehénistállók, borjúnevelők, növendék és hízómarha férőhelyek modernnek, a célnak megfelelnek. 3 db 108 férőhelyes tehénistálló 3 éve üzemel még új, berendezése a korszerű tartási módot biztosítja, az elért eredmények is biztatóak. A jelenidőben még csak most alakul ki a megfelelő állomány, amely az elmúlt évek alatt visszaesett a termelésben.

A jóminőségű takarmánnyal való bőséges ellátás és az egyre javuló tenyésztői munka meg fogja hozni hasznát, és rövid időn belül a jó átlagszint fölé tud majd emelkedni a tehenészet termelése, — erre már jelenleg is biztató eredményeink vannak.

Számszerű növelést ennél az ágazatnál nem kívánunk eszközölni, viszont eredményesebbé akarjuk tenni a szaporulati és tejtermelési munkánkat, mely a jelenlegi szinten nem tartható fenn.

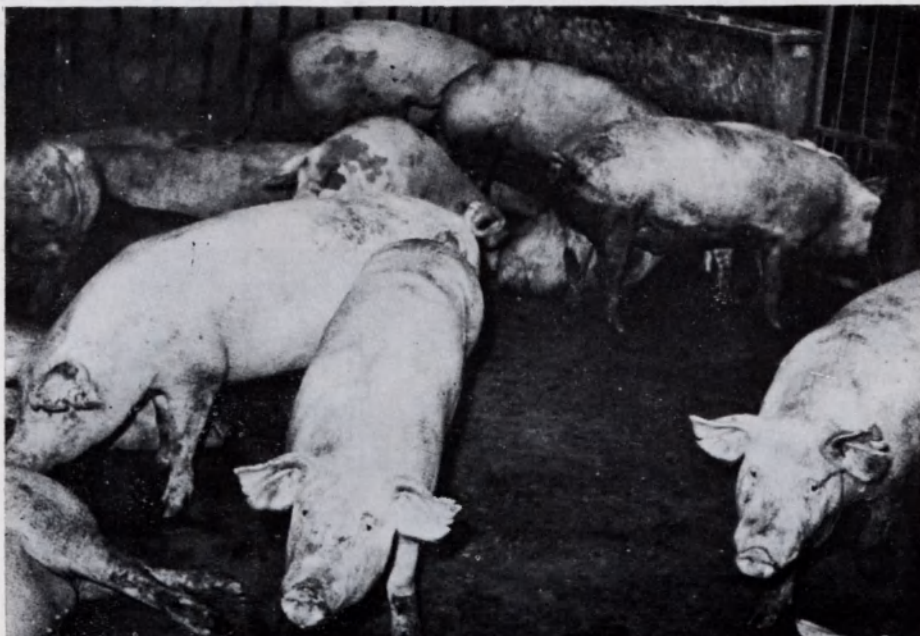
Hogy célunkat el is tudjuk érni, mindent meg fogunk tenni azért, hogy megfelelő takarmányellátás, és gondos, körültekintő tenyésztői munka folyjon a tehenészetben.

A szarvasmarhatartás többi ágazatánál pl. az itatásos borjúnál a nevelés technológiája korszerű és megfelel a követelményeknek, a súlygyarapodás eredményei is kielégítőek. Az elhullás a gondos nevelés következtében reális és a jövőre nézve is tartanunk kell ezt a szintet.

A növendékmarhatartás vonalán vannak még tennivalók, mivel ennek az ágazatnak a termelése még nem éri el a kívánt szintet.

Az itt bennálló szarvasmarha korcsoportok 27 hóig vesznek részt a növendékmарhatartásban. Ezt a 27 hónap időtartamú nevelési időszakot kell a lehetőségekhez mérten a legjobban korszerűsíteni.

A hizómarha csoportnál a megfelelő alapanyag rendelkezésre áll, mivel az állomány, magyar-tarka voltánál fogva igen jóminőségű és elég nagytömegű húst képes biztosítani. Itt az a cél, hogy a hizlalást intenzívebbé tegyék. A megfelelő takarmányt növénytermelésünk biztosítani tudja, és így korszerű technológiával az eredmények jók és állandósultak lesznek.

Részlet a sertésállományból

A minőségi kívánalmakat messzemenően biztosítanunk kell a maximális súlygyarapodás elérése mellett.

Ha ezeket a célkitűzéseket teljesíteni fogjuk, akkor a szarvasmarhatartás elfoglalja a tőle elvárható helyet mezőgazdaságunk életében.

Állatállományunk a sertéstelep bővítése folytán számosállatban a jelenlegi 1500-ról 2100-ra fog emelkedni, ami egyben azt is jelenti, hogy szervezetrágyázási lehetőségeink is bővülnek, s így elérhető lesz számunkra a szántóterület négyévenkénti teljes istállótrágyázása.

Gazdaságunk számosállat létszáma

	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969
Számosállat összesen, db	960	1104	1080	1317	1751	1735	1507
Ebből:							
szarvasmarha	823	877	852	863	865	864	797
ló	56	56	52	54	47	42	38
sertés	81	171	176	375	635	829	672
juh	—	—	—	25	204	—	—

Fenti kimutatás bizonyítja, a juhtenyésztés nem tartozik állattartásunk profiljába, mivel ehhez legelőink nincsenek, csupán alkalmyszerűen foglalkozunk vele.

Az állattartás hozamai

	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969
Egy tehén évi tejtermelése, l	3161	3358	2513	2649	2725	2669	2684
ltat. borjú havi súlygyar. kg	25,48	21,52	21,12	21,22	21,79	22,42	27,96
Növ. marha súlygyar. kg	18,71	12,86	15,46	16,31	16,84	14,39	18,00
Hízómarha súlygyar. kg	26,83	28,32	30,45	31,80	31,78	27,33	28,60
Hízósertés súlygyar. kg	6,65	11,41	11,59	10,80	12,59	13,45	14,22
1 kg sertéshús előállítására felhasz. abraktak. kg.	7,00	4,92	5,63	4,40	4,30	4,60	4,50

Állatszaporulati mutatók

100 tehénre jutó borjúszaporulat	88	103	81	93	97	104	69
100 kocára jutó malacszaporulat	1015	1778	1198	1841	1660	1850	1745

Sűrűségi mutatók

Egy számosállatra jutó szántót kh	5,6	4,4	4,5	3,7	2,8	2,8	3,2
Egy trak. egységre jutó szántót kh	141	94	72	77	85	88	70
Egy kh szántóra jutó bruttó állóeszközérték, Ft	4518	6377	9157	11049	13951	14655	15594
100 kh szántóra jutó átl. dolg. létszám	109	112	115	123	115	94	88

100 kh szántóra jutó állami áruátadás

Kenyérgabona q	535	374	584	556	622	500	666
Hús q	45	57	69	81	205	212	224
Tej liter	19470	24218	18304	21244	20880	17553	14245

A távlati gazdaságfejlesztés lehetővé fogja tenni a sertéstartás további növelését, mivel a korszerű abraktermelés eredményei növekvő tendenciát mutatnak, s így pl. a kukoricánál jelentős mennyiségű abrakfelelet fog mutatkozni, melyet leghasznosabb a helyszínen értékesíteni, azaz feleltetni. Ennek megfelelően tovább kell növelni sertéstelepeinket az elkövetkező 15 éven belül.

Gazdaságunk a jövő távlatban célul tűzi ki a legeredményesebben termelhető ágazatokra való termelési szerkezet leszűkítését, vagyis azokat a termelvényeket állítjuk tervprogramunkba, amelyek a legbiztonságosabban állíthatók elő üzemünkben. Ez mintegy 4—5 növénytermelési és 2 állattenyésztési ágazatot fog jelenteni, melyet a sokévi tapasztalat számunkra mind mezőgazdasági, mind közigazdasági szempontból megfelelőnek bizonyított.

Részlet a sertéstelepről

Tehenészetünk, mely 1965. évig már jó eredményt produkált, az azévi szájszűrés és körömfájás következtében teljesen leromlott.

Napjainkig szívós és kitartó munkával az állomány teljes kicserélése mellett sem sikerült az előző eredményeket visszahozni.

Jelenleg azonban már biztató jelek vannak arra, hogy hamarosan ismét a régi termelési szintet el fogja érni tehenészetünk, és kitartó munkánknek meglesz az eredménye.

Borjúnevelésünk mesterséges. Az így nevelt borjak higiénikusabb körülmények között nőnek fel, illetve kerülnek át a növendék és hizócsoporthoz. Az így előállított 1 kg borjúsúly költsége lényegesen alacsonyabb a hagyományos nevelés költségénél.

A borjak fejlődése érdekében a gazdasági takarmányokon kívül a legkorszerűbb ipari abrakokat is alkalmazzuk, így tejport, laktint és borjútápot.

Szarvasmarhatartásunkat távlati terveinkben sem óhajtjuk fejleszteni, mivel gazdaságunk növénytermesztési adottságán inkább az értékesebb és jól termelhető abraktakarmányt helyezi előtérbe a tömegtakarmánnyal szemben, így a kukoricát, mely elsősorban a sertéstartást teszi fejleszthetővé.

A távlati fejlesztés gondolatainak, amelyet itt most leírtunk velejárója az emberi élők munkája jövőbeni lehetőségeinek számbavétele is.

Meg kell vizsgálnunk a növény és állattartási ágazatok gépesíthetőségének reális helyzetét és a legmesszebbmenőkig alkalmazni kell a géptechnika mindenkor legmodernebb erő- és munkagépeit, — mivel a mezőgazdaságban elhelyezkedő dolgozók száma évről évre kevesebb lesz.

A munkakörülményeket állandóan javítani fogjuk. Nagymértékben javulni fog a dolgozók keresete és csökkenni fog a munkaidő. Javulni fog a szociális és kommunális ellátottság a gazdaságon belül.

Végül célunk, hogy a nagyüzemi mezőgazdaság egyre jobban megközelítse és végül el is érje azt a szintet, ahol a mezőgazdaság termékeit feldolgozó élelmiszeripar tart.

Az életszínvonal alakulása a gazdaságban

Az eredményeink növekedésével a gazdaság dolgozóinak keresete is megfelelően emelkedett, bizonyítva, hogy a népgazdaság érdeke az egyén érdekeivel szoros kapcsolatban áll.

	Összes m. bér m/Ft	Összes dolgozó, fő	Havi átl. kereset, Ft	Halm. term. érték m/Ft	Egy dolgozó- ra jutó halm. term. érték Ft
1963	7 577	536	1178	29 096	54 284
1964	9 878	548	1483	37 144	67 782
1965	10 514	564	1553	45 458	59 930
1966	11 414	607	1567	57 063	94 008
1967	11 336	569	1660	59 816	51 250
1968	11 134	468	1982	56 797	121 362
1969	11 686	439	2218	62 490	142 347

Az életszínvonal emelkedése a kulturális igények emelkedését is jelenti.

A Dombegyházi Állami Gazdaság komoly összegeket költ a dolgozók szolgálati lakásaira. A telepeken levő szolgálati lakások minden igényt kielégítenek. Minden lakás összkomfortos és ezenkívül el vannak látva a háztáji gazdálkodás céljára szolgáló épületekkel is.

A gazdaság mindenben gondoskodik a telepen lakó dolgozóiról. Gyermekeiket iskolába szállítja, ezen kívül minden más szállítási igényeiket, melyek beszerzésükhöz szükségesek, vagy pl. orvosi vizsgálatot tesz szükségessé, teljesíti.

A dolgozók munkába- és hazaszállítását autóbusz látja el, melyet a gazdaság e célra üzemeltet.

Az időszaki dolgozók részére egy 60 férőhelyes korszerű szállás biztosítja a kulturált pihenési és tartózkodási kényelmet.

A szarvasmarha és a sertéstelep a legkorszerűbb kommunális épületekkel van ellátva. Az itt dolgozók számára biztosítva van az átöltözködési és a fürdési lehetőség, valamint megfelelően felszerelt pihenőhelyek állnak rendelkezésükre.

Készül az ebéd

A gazdaság az arra igényt tartó dolgozóknak biztosítja az üdülést, hozzájárul a külföldi társasutazások költségeihez azok számára, akik azt jó munkájukkal kiérdemelték.

A nyári idényben kirándulásokat szervez gazdaságunk a közeli gyulai várfürdőbe, valamint a Szegedi Szabadtéri Játékok előadásaira.

Hogy gazdaságunk ezen a téren is minél többet tudjon nyújtani dolgozóinak az csak úgy lehetséges, ha évről évre eredményesebb munkát végez.

A Dombegyházi Állami Gazdaság amióta ismét önálló lett, 1963 óta állandóan pozitív eredménnyel zárja gazdasági éveit.

Ezek a jó eredményeket hozó esztendőik megalapozták a dolgozók bizalmát, munkájuk eredményébe vetett hitét.

Gazdaságunk 1963 óta az alábbi nyereségekkel zárta éveit

	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969
Árbevétel m/Ft	19 786	28 250	40 318	41 008	42 988	41 863	68 117
Nyeresség, m/Ft	3 423	3 098	5 464	4 602	7 863	4 567	5 131
100 kh területre jutó nyereség, Ft	65 587	59 380	104 641	88 140	150 488	87 340	98 070
Egy átl. dolgozóra jutó nyereség, Ft	6 386	5 653	9 688	7 582	13 819	9 759	11 688
Egy átl. dolg. nyer. rész	429	312	1 110	202	1 284	2 222	2 861

A jövőre nézve is további feladatokat szabunk meg a nyereség fokozására. Ahol a fejlesztésnek megvannak a reális alapjai, ott élünk is a lehetőséggel.

Célunk, hogy népgazdaságunkat minél több és jobb áruval láthassuk el s e célért minden szellemi és anyagi erőnket mozgósítanunk is kell.

Eredményeink elérésében nagy segítséget nyújtott a szocialista munkaverseny, melynek megszervezésében a párt és a szakszervezet jó munkát végzett. Állandóan napirenden tartották a versenymozgalmat ösztönző jutalmakkal és kitüntetésekkel jutalmazták az élenjáró dolgozókat.

Az ebédlő

Jelenleg 8 szocialista munkásbrigád vesz részt a gazdaságban megszervezett szocialista munkaversenyben.

Ezek a brigádok a kampányidőszakban sokszor nehéz és komplikált feladatokat oldanak meg. Gazdaságunk nagy fontosságot tulajdonít a versenymozgalomnak,

melyben a szocialista brigádok tagjai nagy számban régi gazdasági dolgozók — törzsgárda tagok.

A jövő nagy lehetőségeket tartogat még gazdaságunk számára. A gazdálkodás magasfokú intenzitásának kifejlesztésével, a növénytermelés és az állattartás újszólván teljes gépesítettsége szinte „gyári” üzemmé alakítja át mezőgazdaságunkat.

A jelenlegi géptechnikai fejlettség is már erre a reményre jogosít fel bennünket és ha élünk is az állandóan szélesedő lehetőségekkel, akkor a még meglévő nehéz fizikai munka rövid idő múlva teljesen meg fog szünni a mezőgazdasági üzemekben is.

A gazdaság dolgozóinak szociális helyzete évről évre jobb lett és így fog tovább javulni az évek során. Hogy csak egy példával világítsunk rá a jelenlegi helyzetre, pl. a gazdaság dolgozói 95 százaléka rendelkezik televízióval. Rádiókészüléke minden dolgozónak van s még sok egyéb háztartási gép könnyíti meg az otthoni munkájukat.

A dolgozók tájékozottsága ma már éppen a rendelkezésükre álló hírközlő eszközök révén igen magas, sokszor olyan témakört is felölel, melynek értéséhez egy bizonyos fokú olvasottságra is szükség van.

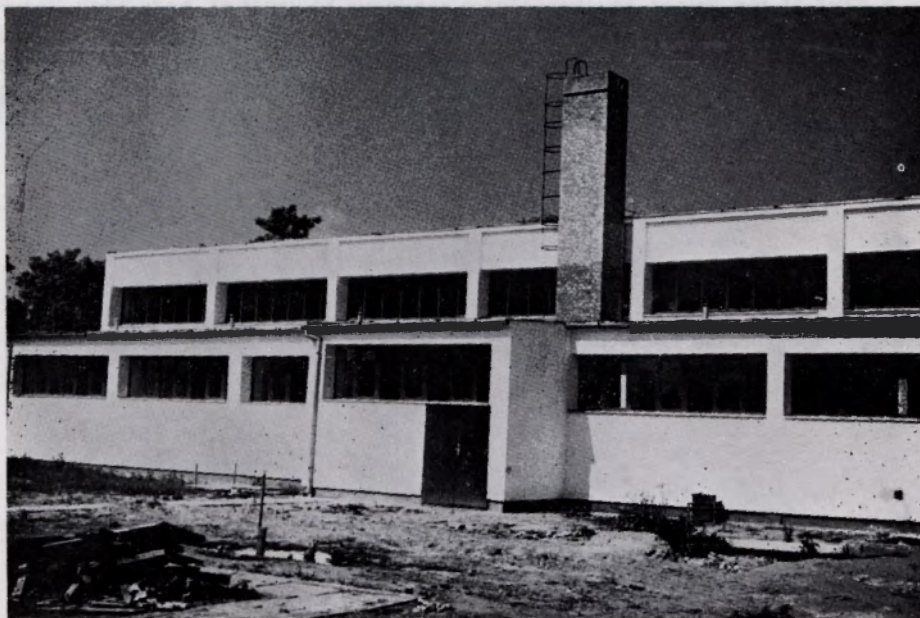
Lehetne még hosszan sorolni azt az óriási változást, melyet a szocializmus építése számunkra az eddig megtett úton már valóra váltott.

Gazdaságunk gondoskodik arról is, hogy a dolgozók számára szak- és szépirodalmi könyvek álljanak rendelkezésre, hogy mindenki a maga érdeklődési körének megfelelő irodalmi anyagot találhasson.

A jövő építéséhez a munkavégzés minden vonalán széles látókörre, a fejlődéssel kapcsolatos kérdések, problémák ismeretére is szükség van.

A gazdaság felső és középvezetői részére biztosítja a továbbképzést, melyre minden évben több vezető dolgozót küld el.

A szakmunkásképzés vonalán is tevékenyen veszünk részt a jövőbeni magasabb tudást igénylő munka érdekében.

Gépműhely

Az 1969. évben mintegy 30 személy részére 6 hónapos sertéstenyésztői szakmunkásképző tanfolyamot indított be, amely 1970. év április végén fejeződött be. Ezek a dolgozók tanulmányaik végeztével úgy a gazdaságban, mint a szövetkezetekben tudatosan fogják tenyésztői munkájukat végezni, mivel a hallgatók kétharmada a szomszédos termelőszövetkezetekből vett részt a tanfolyamunkon.

Az egyéb speciális feladatokra országosan folyó szakmai tanfolyamokon is részt veszünk a szükségletnek megfelelően.

Célunk a jövőben is az, hogy minél jobban képzett vezető dolgozók láthassák el a termelési feladatokat, mert egy üzem szempontjából az a legelső szempont, hogy az irányítás szakszerű, gazdaságos és mindenkor időszerű legyen.

Gazdaságunknak a lehetőségei megvannak arra, hogy eredményesen gazdálkodjon, s ezzel a lehetőségekkel él és a jövőben is élni fog, így be fogja tölni azt a helyet a mezőgazdasági termelés vonalán, melyet népgazdaságunk elvár egy jó állami gazdaságtól.

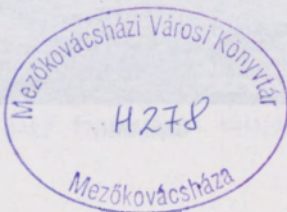
Tömegszervezetek

Pártszervezetünk az állami gazdaság megalakulása óta eredményesen dolgozik. Jelenleg 55 tagja van. Hat pártcsoportunk működik, s különböző munkaterületeken található. A pártirányítás érvényesül. A párttitkár és a szakszervezeti titkár tagja az igazgató tanácsnak. Ott kifejti véleményét és a termelési problémákra reagál. A szociális problémákat is megtárgyalják, megvitatják.

Húsz esztendő óta többen elmentek az alakulás első napjait átélők közül, jelenleg öten vannak, akik a két évtizedet, mint kommunisták dolgozták végig. A munkában, emberi példamutatásban mindig az élen voltak. Bármikor számíthatott rájuk a pártvezetőség és a gazdaság. Nehézségek, gondok közepette is a pártvezetőség nemcsak bírálta, hanem segítette is a gazdasági vezetőket.

A KISZ 15 fős. Sajnos, tevékenységére rányomja bélyegét az, hogy négy község fiataljaiból tevődik össze a KISZ szervezet, így aztán bőven van javítani való a munkájukban. A rendezvényeken sokkal jobb is lehetne a megjelenési arány. Szakszervezetünkre jellemző, hogy a gazdaság dolgozóinak 90—95 százaléka szakszervezeti tag.

Mint eddig is, az elkövetkezendő időkben a tömegszervezetek tagjaira számítani lehet a munkában.

Felelős kiadó: Papp Tibor
70-4719 — Szegedi Nyomda